

Mój Grotowski II

My Grotowski II

Wydawca: ZPAF o/Wrocław

Stopka

Spis treści / Contents

Andrzej Saj – Wehikuł pamięci	4
Andrzej Saj – Wehikuł pamięci	6
Dominika Laster – <i>My Grotowski The Photography of a Laboratory Theatre Actor</i>	8
Dominika Laster – <i>My Grotowski The Photography of a Laboratory Theatre Actor</i>	12
I J. Grotowski / Boss	16
II GRUPA 1966-1971	36
III Podróże	66
IV Warsztaty	82
V „Obowiązki partyjne”	88
VI Plakaty autorskie	96
VII Przyjaciele	110
VIII Międzynarodowy Festiwal Narodów 75 r.	120
IX Projekty parateatralne (Brzezinka)	126
SPIS PRAC	161

Andrzej Saj

Wehikuł pamięci

Jerzy Grotowski (1933-1999) był kimś wyjątkowym. Kiedy przemawiał do dużego gremium, zgromadzone osoby odnosiły wrażenie, jakby zwracał się bezpośrednio do nich.

Reżyser i teoretyk teatru odcisnął piętno na wielu indywidualnościach. Do dzisiaj odczuwają szczególny związek z Jego postacią.

„Mój” - zaimek dzierżawczy użyty w tytule katalogu, określa nie tyle zawłaszczenie, co próbę czułego połączenia intymnej zażyłości i rodzaju przynależności.

Andrzej Paluchiewicz miał szczególną relację z Grotowskim. Miała znaczący i głęboki wpływ na Paluchiewicza długo po tym, jak drogi obu się rozeszły.

Andrzej Paluchiewicz aktor i fotografik urodził się 12 stycznia 1943 w Skarżysku-Kamiennej. Przeprowadził się do Wrocławia w 1959. Kiedy miał 19 lat został członkiem studenckiego teatru pantomimy „Gest” i pozostał nim do 1966. W styczniu tego roku został zaproszony jako aktor do zespołu Teatru Laboratorium. Zagrał Rachelę, Hekubę i Aurorę w piątej wersji „Akropolis”, która miała premierę 17 maja 1967. To właśnie ta wersja w formie zapisu filmowego obiegła świat zajmując znaczące miejsce w historii teatru XX wieku. Praca nad „Akropolis” przebiegała równoległe z jego udziałem w „Ewangeliach”, które miały publiczny pokaz w marcu 1967.

Andrzej Paluchiewicz pozostawał członkiem zespołu podczas przemiany Teatru Laboratorium w ośrodek działań parateatralnych. Od 1971 brał udział w projektach parateatralnych w Brzezince – położonym na uboczu starym spichlerzu znajdującym się w sąsiedztwie wioski o tej samej nazwie. Otoczony dziesięcioma hektarami lasu budynek stał się leśną siedzibą Teatru Laboratorium.

Paluchiewicz wraz z innymi, głównie młodszymi, członkami Teatru, uczestniczył w konserwacji i renowacji obiektu. Równoległe z działaniami w Polsce, brał udział w projektach parateatralnych we Francji, Włoszech, Australii i USA. Współpracę z Instytutem Aktora - Teatrem Laboratorium kontynuował do wyjazdu do Szwecji w 1976. W późniejszych latach wiele podróżował. Wystawiał swoje fotografie zarówno w Polsce (Oleśnica, Kłodzko, Rzeszów, Wrocław), jak i za granicą (Berlin, Nowy Jork, Madryt, Modena, Edmonton). Swoim bogatym doświadczeniem i wiedzą na temat pracy Teatru Laboratorium dzielił się podczas wykładów i warsztatów na New York University, Yale University, Universidade Estadual de Campinas i innych.

Utalentowany performer Paluchiewicz rozwijał równoległe swoje zainteresowanie fotografią. Łączył obie pasje. Grotowski znany był ze swojej niechęci do wyrażania zgody na jakąkolwiek rejestrację pracy zespołu. Andrzej Paluchiewicz był w uprzywilejowanej sytuacji kogoś, kto będąc członkiem Teatru cieszył się zaufaniem Szeffa. Ikoniczne obrazy Cieślaka pochodzące z „Księcia Niezłomnego” są autorstwa Paluchiewicza. Czarno-białe fotografie przedstawiają Cieślaka w przepasce na biodrach w pozie „ucieleśnionej modlitwy”. Dokumentują akt ofiarowania, ujawniania najgłębszej, najwrażliwszej strony aktora. Te zniewalające fotografie stały się emblematem teatru ubogiego. Są zapisem olśniewającego aktu twórczego Ryszarda Cieślaka.

Jeśli spektakle Grotowskiego były starannie chronione przed rejestracją, to działania parateatralne były zupełnie niedostępne dla „oczu z zewnątrz”. Uczestnicy tych działań eksplorowali najgłębszą zakamarki swojego jestestwa i wrażliwości. Poszukiwali istotnego, szczerego kontaktu ze sobą oraz innymi. W takich okolicznościach każde zewnętrzne, obserwujące, często oceniające spojrzenie musiało być wykluczone. Poza notatkami uczestników istnieje jedynie zapis Mercedes (Chiquity) Gregory „The Vigil” z 1981 i film Jilla Godmilowa dokumentujący „Czuwanie” z 1979 w Mediolanie. Fotografie Andrzeja Paluchiewicza, choć nie ukazują samych działań parateatralnych, stanowią zapis czasu pomiędzy nimi. Zwraca uwagę specyficzna atmosfera tamtego okresu. Surowość otoczenia, radość, Grotowski, jakiego nie znamy z innych zdjęć. Te obrazy utrwaliły czas eksperymentalnej drogi od teatru na jaką odważył się Grotowski wraz z innymi poszukującymi członkami zespołu w latach 70.

Andrzej Saj

Wehikuł pamięci

Jerzy Grotowski (1933-1999) był kimś wyjątkowym. Kiedy przemawiał do dużego gremium, zgromadzone osoby odnosiły wrażenie, jakby zwracał się bezpośrednio do nich.

Reżyser i teoretyk teatru odcisnął piętno na wielu indywidualnościach. Do dzisiaj odczuwają szczególny związek z Jego postacią.

„Mój” - zaimek dzierżawczy użyty w tytule katalogu, określa nie tyle zawłaszczenie, co próbę czułego połączenia intymnej zażyłości i rodzaju przynależności.

Andrzej Paluchiewicz miał szczególną relację z Grotowskim. Miała znaczący i głęboki wpływ na Paluchiewicza długo po tym, jak drogi obu się rozeszły.

Andrzej Paluchiewicz aktor i fotografik urodził się 12 stycznia 1943 w Skarżysku-Kamiennej. Przeprowadził się do Wrocławia w 1959. Kiedy miał 19 lat został członkiem studenckiego teatru pantomimy „Gest” i pozostał nim do 1966. W styczniu tego roku został zaproszony jako aktor do zespołu Teatru Laboratorium. Zagrał Rachelę, Hekubę i Aurorę w piątej wersji „Akropolis”, która miała premierę 17 maja 1967. To właśnie ta wersja w formie zapisu filmowego obiegła świat zajmując znaczące miejsce w historii teatru XX wieku. Praca nad „Akropolis” przebiegała równoległe z jego udziałem w „Ewangeliach”, które miały publiczny pokaz w marcu 1967.

Andrzej Paluchiewicz pozostawał członkiem zespołu podczas przemiany Teatru Laboratorium w ośrodek działań parateatralnych. Od 1971 brał udział w projektach parateatralnych w Brzezince – położonym na uboczu starym spichlerzu znajdującym się w sąsiedztwie wioski o tej samej nazwie. Otoczony dziesięcioma hektarami lasu budynek stał się leśną siedzibą Teatru Laboratorium.

Paluchiewicz wraz z innymi, głównie młodszymi, członkami Teatru, uczestniczył w konserwacji i renowacji obiektu. Równoległe z działaniami w Polsce, brał udział w projektach parateatralnych we Francji, Włoszech, Australii i USA. Współpracę z Instytutem Aktora - Teatrem Laboratorium kontynuował do wyjazdu do Szwecji w 1976. W późniejszych latach wiele podróżował. Wystawiał swoje fotografie zarówno w Polsce (Oleśnica, Kłodzko, Rzeszów, Wrocław), jak i za granicą (Berlin, Nowy Jork, Madryt, Modena, Edmonton). Swoim bogatym doświadczeniem i wiedzą na temat pracy Teatru Laboratorium dzielił się podczas wykładów i warsztatów na New York University, Yale University, Universidade Estadual de Campinas i innych.

Utalentowany performer Paluchiewicz rozwijał równoległe swoje zainteresowanie fotografią. Łączył obie pasje. Grotowski znany był ze swojej niechęci do wyrażania zgody na jakąkolwiek rejestrację pracy zespołu. Andrzej Paluchiewicz był w uprzywilejowanej sytuacji kogoś, kto będąc członkiem Teatru cieszył się zaufaniem Szeffa. Ikoniczne obrazy Cieślaka pochodzące z „Księcia Niezłomnego” są autorstwa Paluchiewicza. Czarno-białe fotografie przedstawiają Cieślaka w przepasce na biodrach w pozie „ucieleśnionej modlitwy”. Dokumentują akt ofiarowania, ujawniania najgłębszej, najwrażliwszej strony aktora. Te zniewalające fotografie stały się emblematem teatru ubogiego. Są zapisem olśniewającego aktu twórczego Ryszarda Cieślaka.

Jeśli spektakle Grotowskiego były starannie chronione przed rejestracją, to działania parateatralne były zupełnie niedostępne dla „oczu z zewnątrz”. Uczestnicy tych działań eksplorowali najgłębszą zakamarki swojego jestestwa i wrażliwości. Poszukiwali istotnego, szczerego kontaktu ze sobą oraz innymi. W takich okolicznościach każde zewnętrzne, obserwujące, często oceniające spojrzenie musiało być wykluczone. Poza notatkami uczestników istnieje jedynie zapis Mercedes (Chiquity) Gregory „The Vigil” z 1981 i film Jilla Godmilowa dokumentujący „Czuwanie” z 1979 w Mediolanie. Fotografie Andrzeja Paluchiewicza, choć nie ukazują samych działań parateatralnych, stanowią zapis czasu pomiędzy nimi. Zwraca uwagę specyficzna atmosfera tamtego okresu. Surowość otoczenia, radość, Grotowski, jakiego nie znamy z innych zdjęć. Te obrazy utrwaliły czas eksperymentalnej drogi od teatru na jaką odważył się Grotowski wraz z innymi poszukującymi członkami zespołu w latach 70.

Dominika Laster

My Grotowski | The Photography of a Laboratory Theatre Actor

Jerzy Grotowski (1933-1999) had a special quality. When speaking to large audiences, he made many feel like he was talking directly to them. The theatre director and performance researcher figured large in the lives of numerous individuals. Yet each felt like they held a unique and singular connection with him.

The titular “my” of the catalogue gestures not so much to the possessive, as to a term of endearment intimating a bidirectional sense of intimacy and belonging. Andrzej Paluchiewicz shared a vital relation with Grotowski—one which remained meaningful and deeply imprinted in Paluchiewicz long after their paths diverged.

Actor and photographer, Andrzej Paluchiewicz was born on 12 January 1943 in Skarżysko-Kamienna. He moved to Wrocław in 1959. At the age of 19, he became involved in the student pantomime theatre *Gest*, with which he collaborated between 1962 and 1966. In January of 1966 he took part in a selection session of the Laboratory Theatre and was invited to join the ensemble as an actor that very month. He performed the roles of Lady Rachela, Hecuba, and Aurora in the fifth and final version of *Akropolis*, which premiered 17 May 1967. It is this iteration of the work that toured globally and holds a prominent

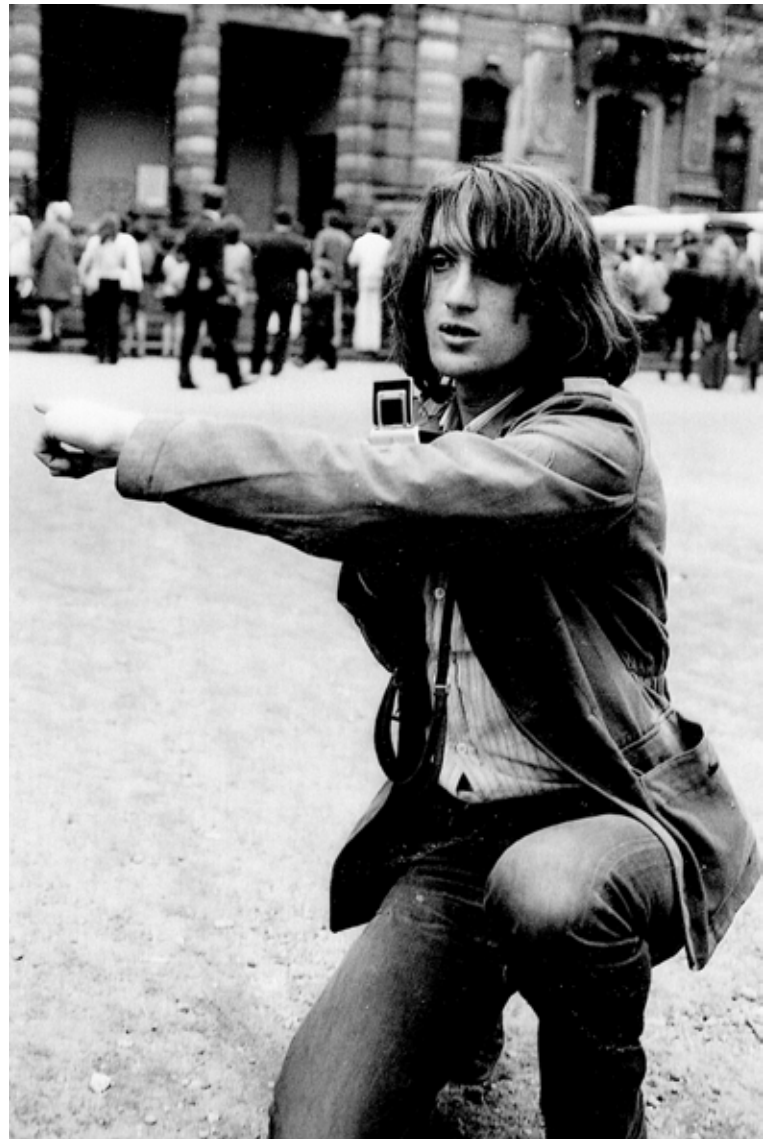
place in the 20th century theatre archive through its film documentation.¹ The work on *Akropolis* overlapped with his participation in the development of *Ewangelie* (The Gospels) shown publicly on 20 March 1967.

Paluchiewicz was integral to the Laboratory Theatre’s transition from the Theatre of Productions phase to Paratheatre. Starting as early as 1971, he began to take active part in the paratheatrical work in Brzezinka. The latter also designated an isolated building—in the vicinity of a village of the same name near Oleśnica—nestled within a 10-hectare woodland terrain, which became the Laboratory Theatre’s forest base where much of the paratheatrical research was conducted. Along with other—mostly younger—members of the theatre, Paluchiewicz carried out the renovation and conservation work on the property. In addition to engaging paratheatrical work in Poland, he also realized paratheatrical projects in France, Italy, Australia, and the US. Paluchiewicz continued to be an essential member of The Institute for Studies of the Method Acting—Laboratory Theatre² until 1976. The following year he left for Sweden. In later years, Paluchiewicz traveled extensively. He exhibited his photographic work both nationally (Oleśnica, Kłodzko, Rzeszów, and numerous times in Wrocław) and internationally (Berlin, New York City, Madrid, Modena, and Edmonton). He transmitted his extensive knowledge and experiences of working in the Laboratory Theatre globally at New York University, Yale University, and the Universidade Estadual de Campinas (Brazil)—among others.

Paluchiewicz was a gifted performer. Alongside his work as an actor in the Laboratory Theatre, he continued to pursue his strong interest in photography. At times the two passions converged. Grotowski, known for his reluctance to document the theatre work he and his colleagues were developing, was hesitant in granting permission for registration of any kind. Paluchiewicz found himself in the unique position of being an insider: someone who knew the work deeply—from the inside—and someone whom Grotowski trusted.

¹ Shot between 27 October and 2 November 1968 in Twickenham Studios near London, the film was directed by James McTaggart and produced by Lewis Freedman, Public Broadcast Laboratory. The film documentation of *Akropolis* was introduced by Peter Brook and first broadcast on New York Public Television, Channel 13, on 12 January 1969.

² The official name of the Laboratory Theatre inspired by and modeled after the Niels Bohr Institute in Copenhagen, adopted on 1 September 1966.

Some of the most iconic images of Ryszard Cieślak, who embodied Grotowski's ideal of the "holy actor" in his realization of the titular role of Calderón de la Barca's *The Constant Prince*, are authored by Paluchiewicz. These black and white photographs of loincloth-clad Cieślak lay bare an actor in the midst of his "carnal prayer"—realizing acts of self-penetration, revealing and sacrificing the most vulnerable, innermost part of himself. These compelling images became indexical of poor theatre itself. They stand in silent witness to the intensity of Cieślak's performance of luminescence.

If Grotowski's theatre performances were carefully guarded from the media and recordings of various kinds, his paratheatrical projects were even more attentively shielded from outside eyes. The operative logic being that in order for participants to explore the depths of their being, embrace their vulnerabilities, and find meaningful, sincere, and unselfconscious contact with themselves and others, the—often judgmental and judging—external gaze needed to be eliminated. Beside participant memoirs, only a single record of the paratheatrical research exists: *The Vigil*, a 1981 film directed by Mercedes (Chiquita) Gregory and filmed by Jill Godmilow, documents one of the iterations of *Czuwanie* that took place in November 1979 in Milan. Paluchiewicz's photographs, while not documenting the self-contained paratheatrical activities themselves, serve as a window onto the interstitial timespace between those events. What emerges is something of the atmosphere of those times: the starkness of the environment, the playfulness of friends, a side of Grotowski we had not seen. The images open a rare aperture onto the experimental path out of the theatre that Grotowski and his fellow seekers ventured in the 1970s.

Dominika Laster

My Grotowski | The Photography of a Laboratory Theatre Actor

Jerzy Grotowski (1933-1999) had a special quality. When speaking to large audiences, he made many feel like he was talking directly to them. The theatre director and performance researcher figured large in the lives of numerous individuals. Yet each felt like they held a unique and singular connection with him.

The titular “my” of the catalogue gestures not so much to the possessive, as to a term of endearment intimating a bidirectional sense of intimacy and belonging. Andrzej Paluchiewicz shared a vital relation with Grotowski—one which remained meaningful and deeply imprinted in Paluchiewicz long after their paths diverged.

Actor and photographer, Andrzej Paluchiewicz was born on 12 January 1943 in Skarżysko-Kamienna. He moved to Wrocław in 1959. At the age of 19, he became involved in the student pantomime theatre *Gest*, with which he collaborated between 1962 and 1966. In January of 1966 he took part in a selection session of the Laboratory Theatre and was invited to join the ensemble as an actor that very month. He performed the roles of Lady Rachela, Hecuba, and Aurora in the fifth and final version of *Akropolis*, which premiered 17 May 1967. It is this iteration of the work that toured globally and holds a prominent

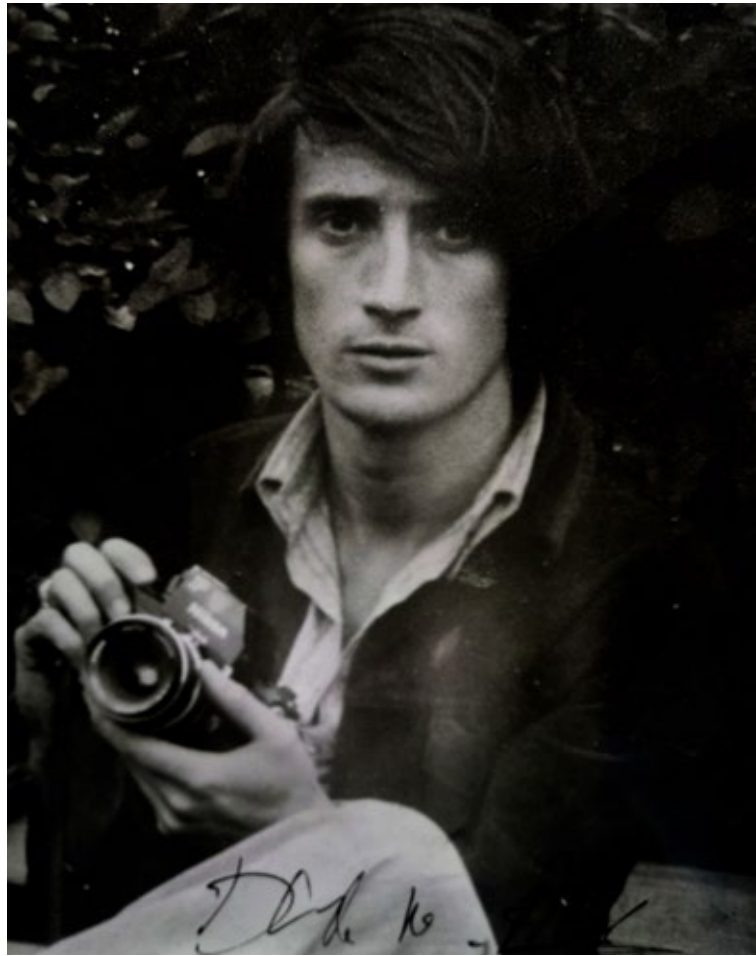
place in the 20th century theatre archive through its film documentation.¹ The work on *Akropolis* overlapped with his participation in the development of *Ewangelie* (The Gospels) shown publicly on 20 March 1967.

Paluchiewicz was integral to the Laboratory Theatre’s transition from the Theatre of Productions phase to Paratheatre. Starting as early as 1971, he began to take active part in the paratheatrical work in Brzezinka. The latter also designated an isolated building—in the vicinity of a village of the same name near Oleśnica—nestled within a 10-hectare woodland terrain, which became the Laboratory Theatre’s forest base where much of the paratheatrical research was conducted. Along with other—mostly younger—members of the theatre, Paluchiewicz carried out the renovation and conservation work on the property. In addition to engaging paratheatrical work in Poland, he also realized paratheatrical projects in France, Italy, Australia, and the US. Paluchiewicz continued to be an essential member of The Institute for Studies of the Method Acting—Laboratory Theatre² until 1976. The following year he left for Sweden. In later years, Paluchiewicz traveled extensively. He exhibited his photographic work both nationally (Oleśnica, Kłodzko, Rzeszów, and numerous times in Wrocław) and internationally (Berlin, New York City, Madrid, Modena, and Edmonton). He transmitted his extensive knowledge and experiences of working in the Laboratory Theatre globally at New York University, Yale University, and the Universidade Estadual de Campinas (Brazil)—among others.

Paluchiewicz was a gifted performer. Alongside his work as an actor in the Laboratory Theatre, he continued to pursue his strong interest in photography. At times the two passions converged. Grotowski, known for his reluctance to document the theatre work he and his colleagues were developing, was hesitant in granting permission for registration of any kind. Paluchiewicz found himself in the unique position of being an insider: someone who knew the work deeply—from the inside—and someone whom Grotowski trusted.

¹ Shot between 27 October and 2 November 1968 in Twickenham Studios near London, the film was directed by James McTaggart and produced by Lewis Freedman, Public Broadcast Laboratory. The film documentation of *Akropolis* was introduced by Peter Brook and first broadcast on New York Public Television, Channel 13, on 12 January 1969.

² The official name of the Laboratory Theatre inspired by and modeled after the Niels Bohr Institute in Copenhagen, adopted on 1 September 1966.

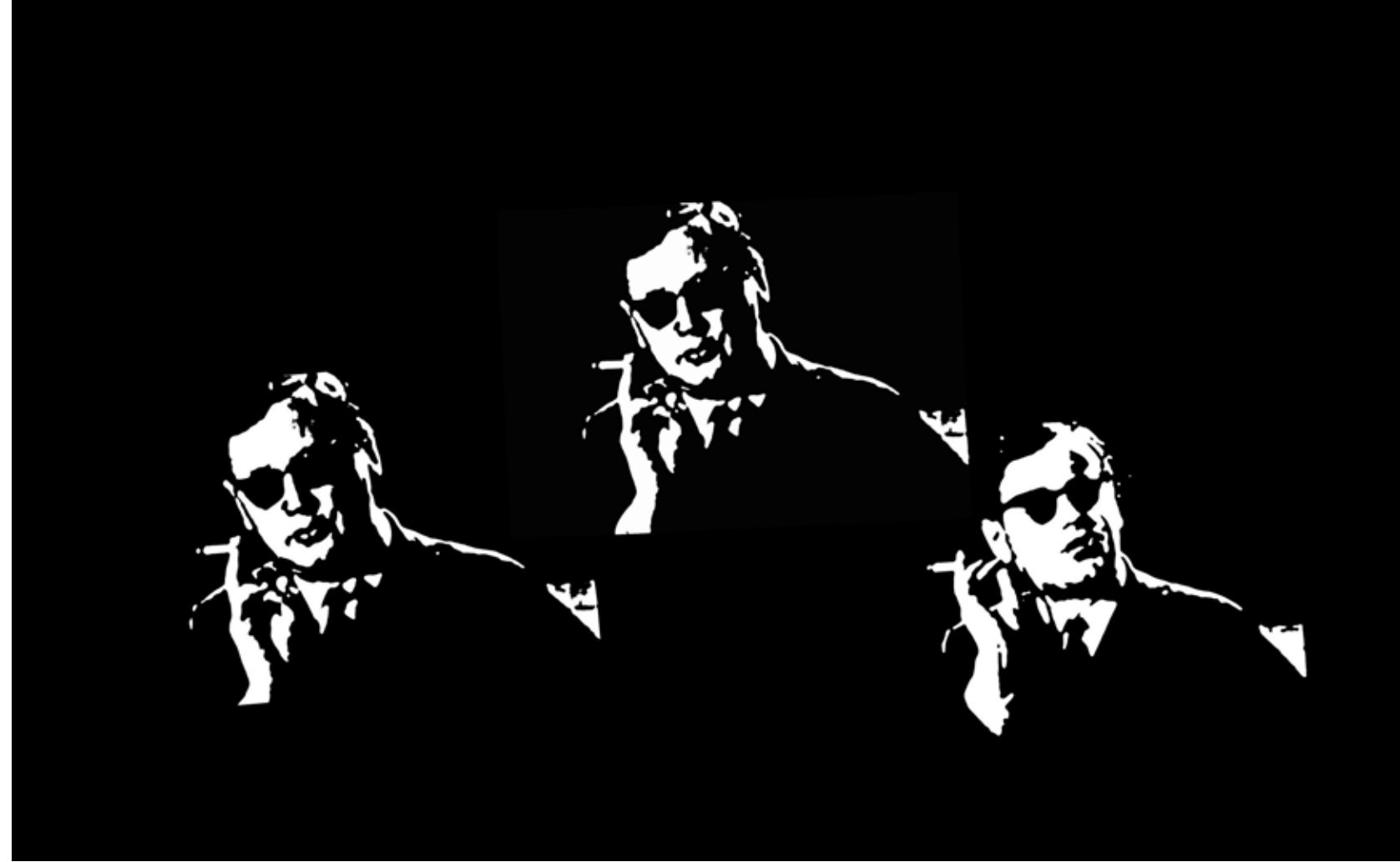
Some of the most iconic images of Ryszard Cieślak, who embodied Grotowski's ideal of the "holy actor" in his realization of the titular role of Calderón de la Barca's *The Constant Prince*, are authored by Paluchiewicz. These black and white photographs of loincloth-clad Cieślak lay bare an actor in the midst of his "carnal prayer"—realizing acts of self-penetration, revealing and sacrificing the most vulnerable, innermost part of himself. These compelling images became indexical of poor theatre itself. They stand in silent witness to the intensity of Cieślak's performance of luminescence.

If Grotowski's theatre performances were carefully guarded from the media and recordings of various kinds, his paratheatrical projects were even more attentively shielded from outside eyes. The operative logic being that in order for participants to explore the depths of their being, embrace their vulnerabilities, and find meaningful, sincere, and unselfconscious contact with themselves and others, the—often judgmental and judging—external gaze needed to be eliminated. Beside participant memoirs, only a single record of the paratheatrical research exists: *The Vigil*, a 1981 film directed by Mercedes (Chiquita) Gregory and filmed by Jill Godmilow, documents one of the iterations of *Czuwanie* that took place in November 1979 in Milan. Paluchiewicz's photographs, while not documenting the self-contained paratheatrical activities themselves, serve as a window onto the interstitial timespace between those events. What emerges is something of the atmosphere of those times: the starkness of the environment, the playfulness of friends, a side of Grotowski we had not seen. The images open a rare aperture onto the experimental path out of the theatre that Grotowski and his fellow seekers ventured in the 1970s.

| ***J. Grotowski / Boss***

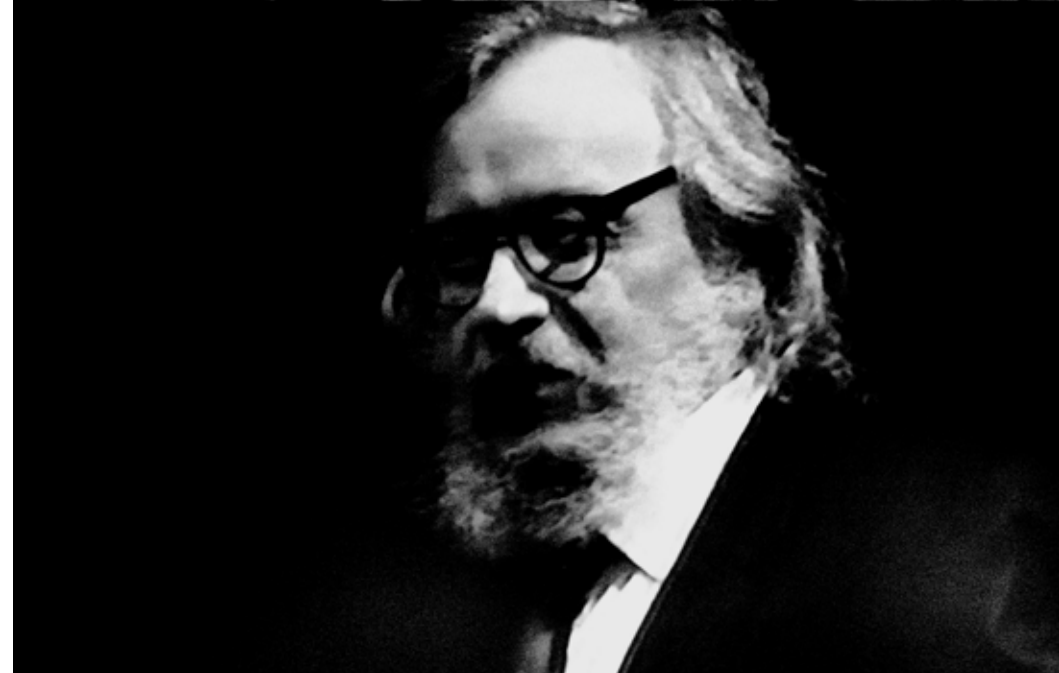

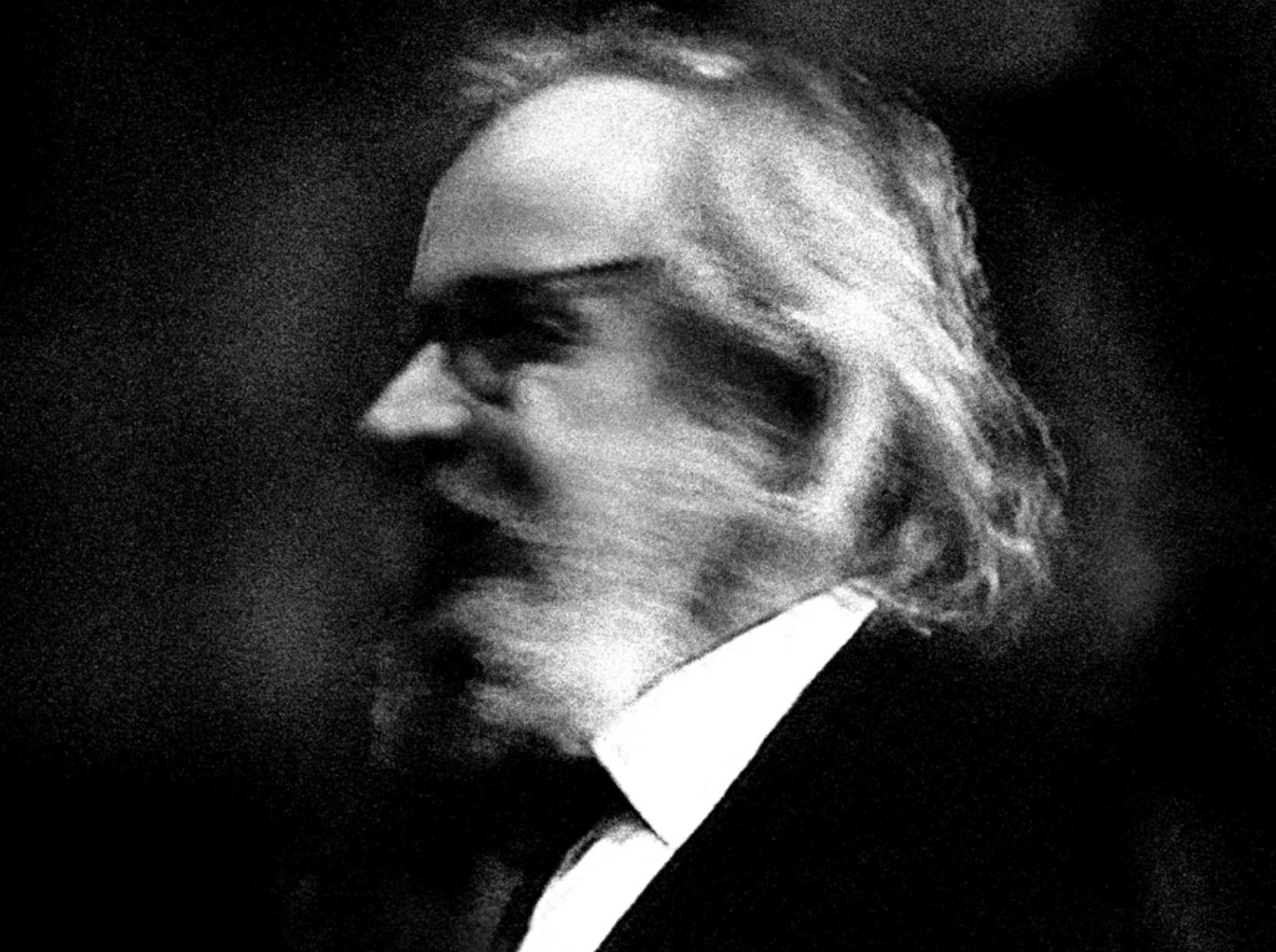

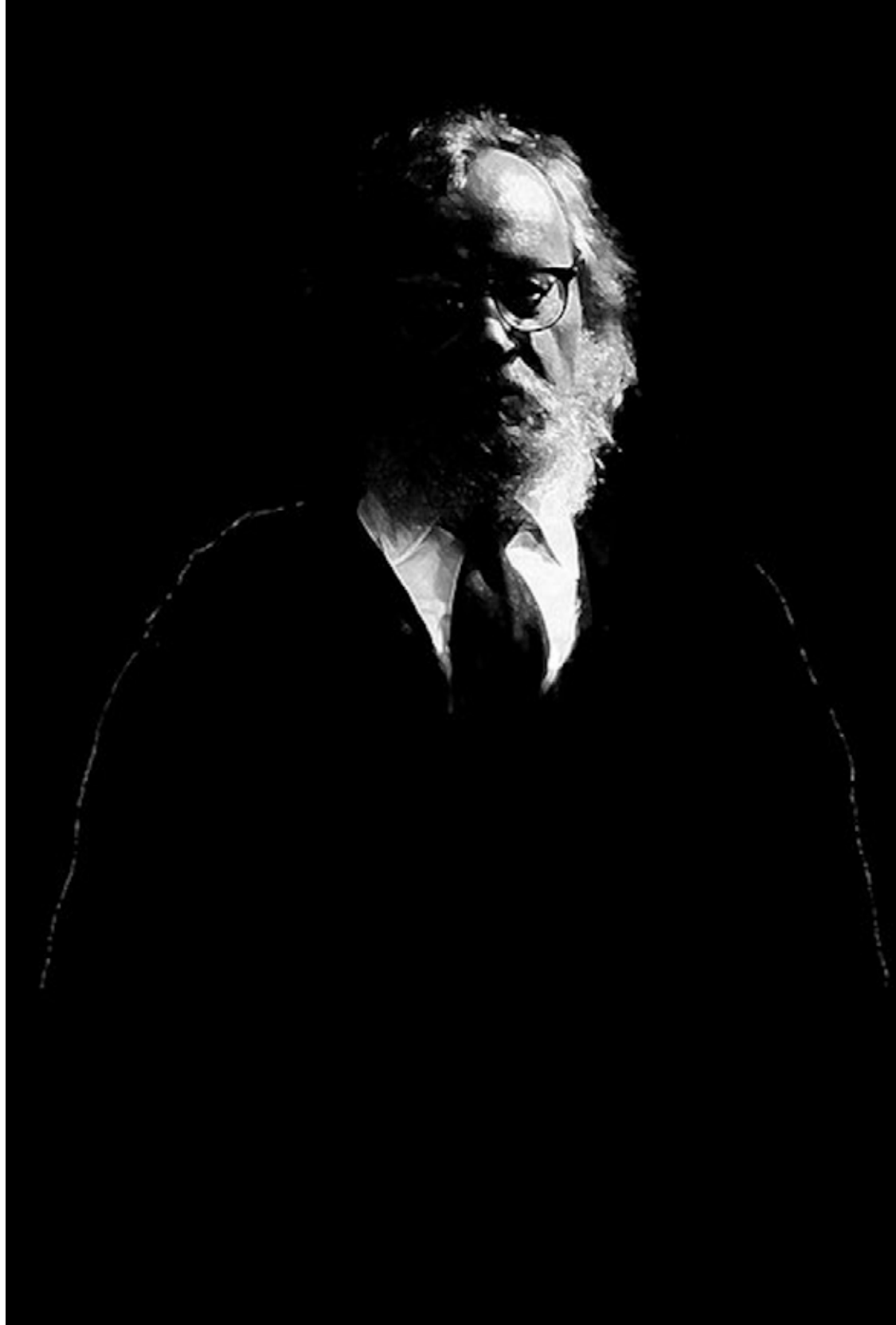

20. 5. 67 Andrijašević
Grot.

II

GRUPA 1966-1971

Antoni Johańkowski

Elizabeth Albahaca

Mieczysław Janowski

Andrzej Paluchiewicz

Maja Komorowska

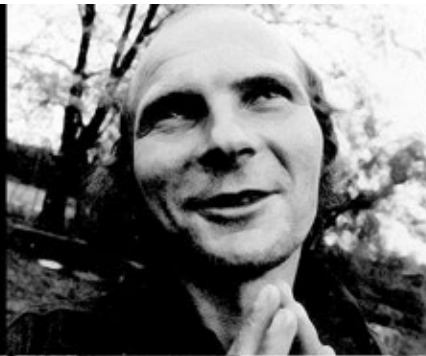
Zygmunt Molik

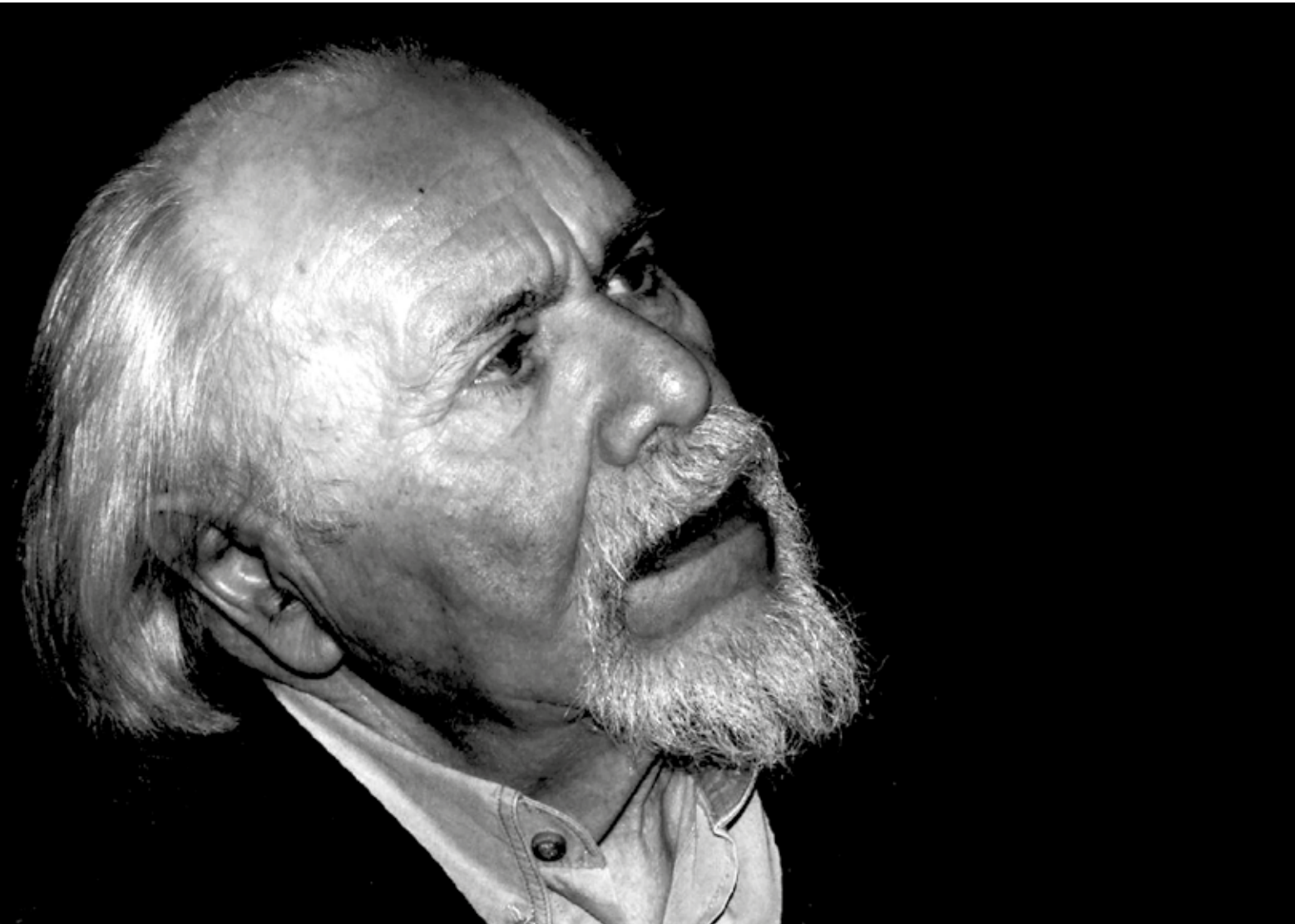
Ryszard Cieślak

Zbigniew Cynkutis

Stanisław Ścierański

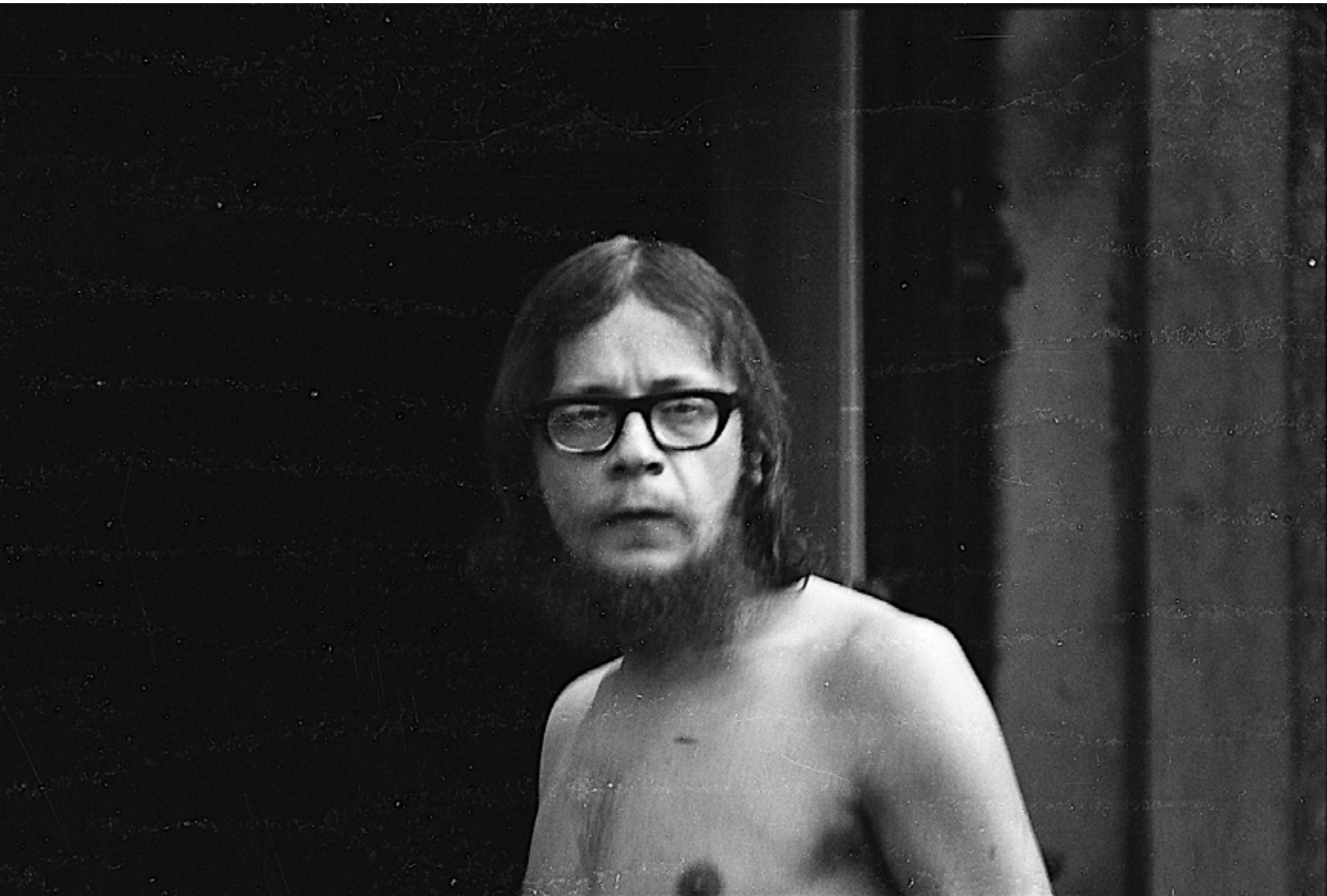
Rena Mirecka

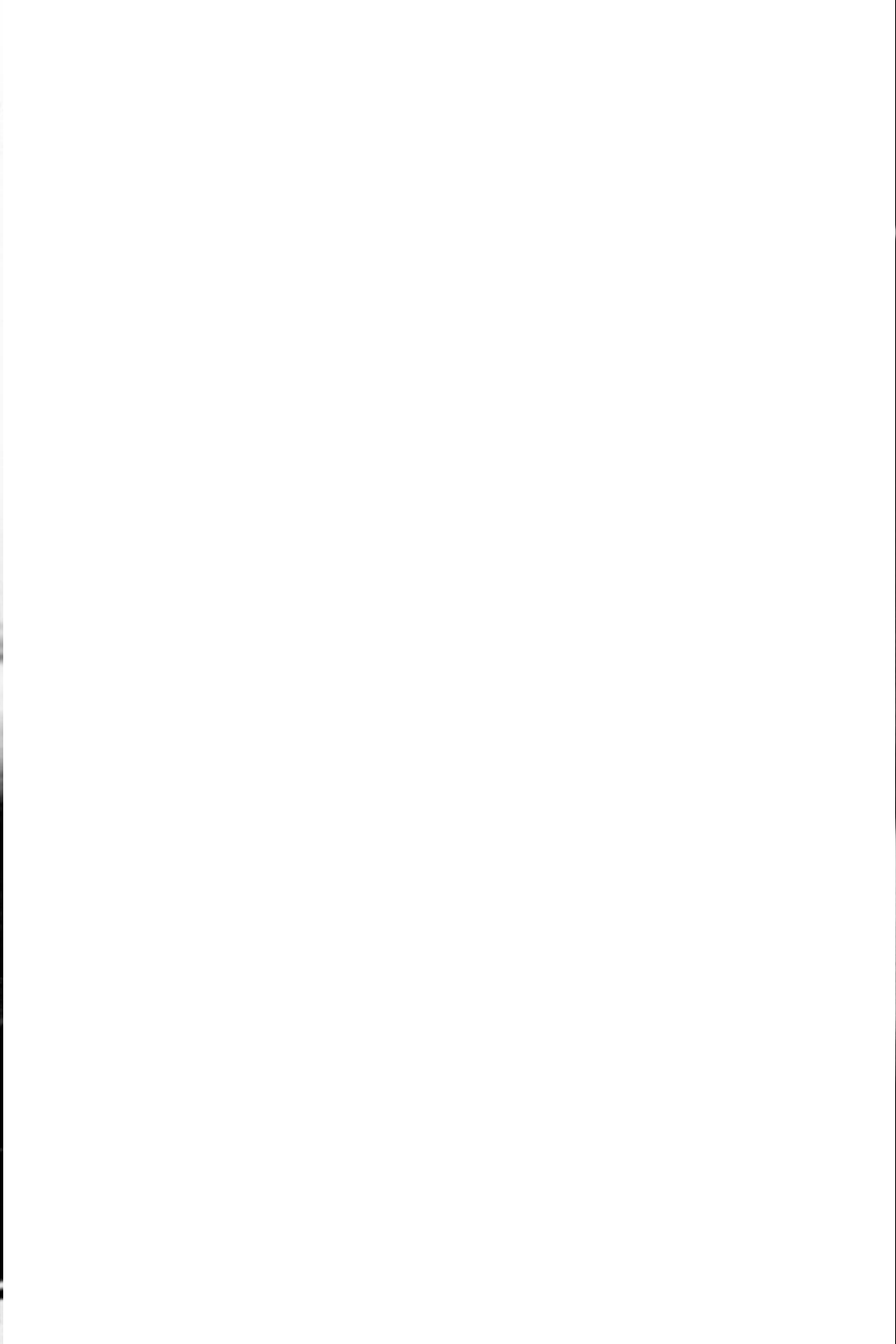

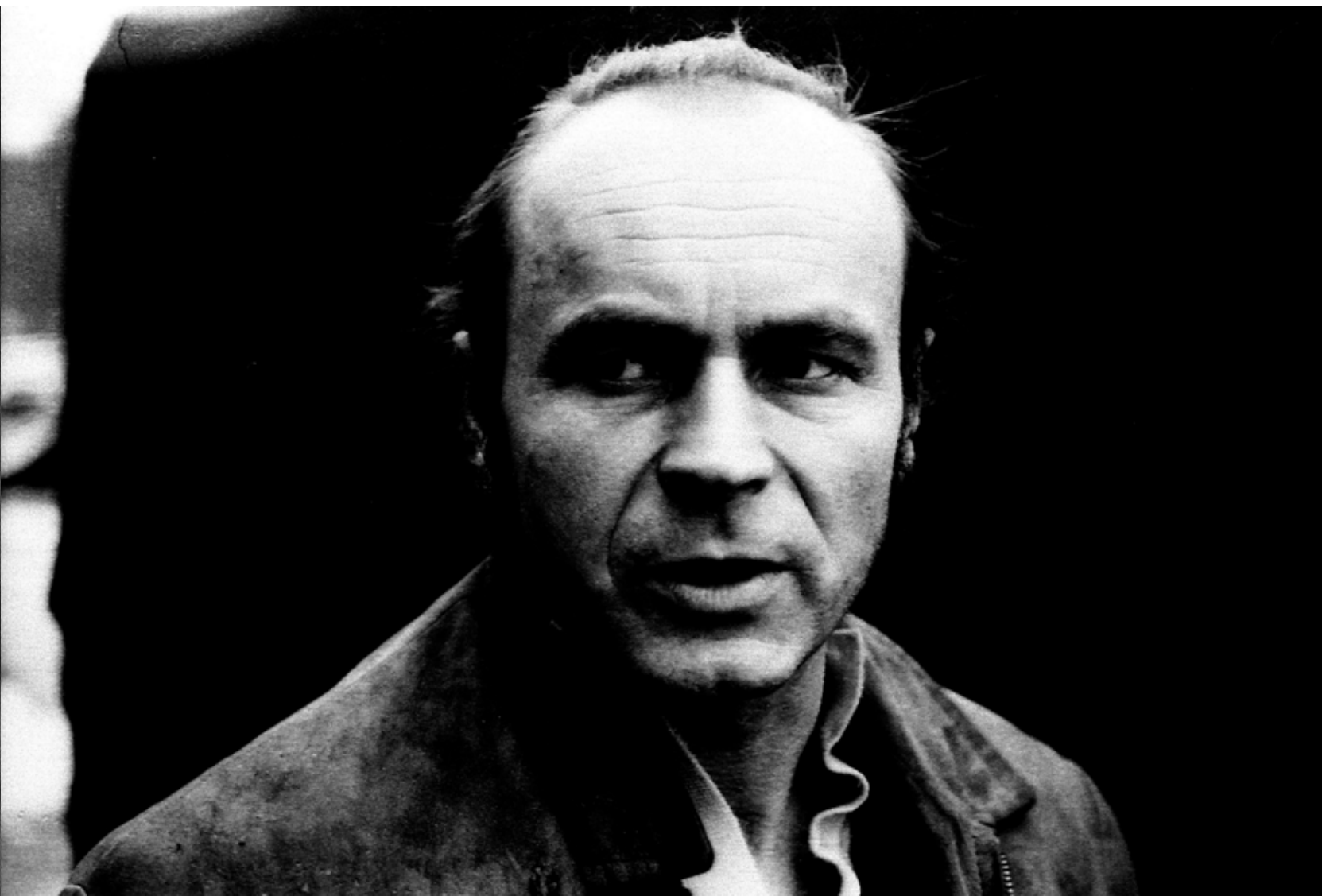
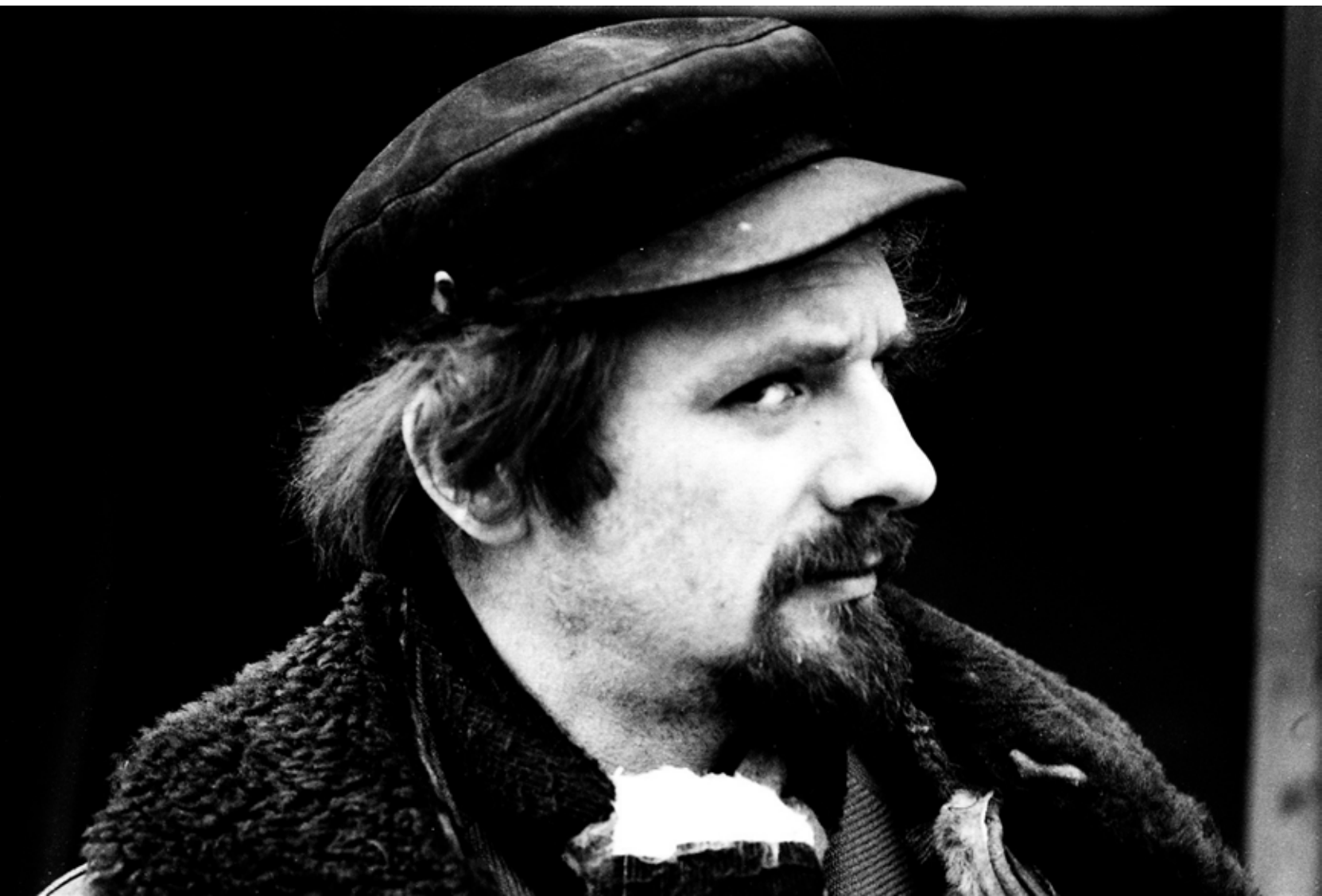

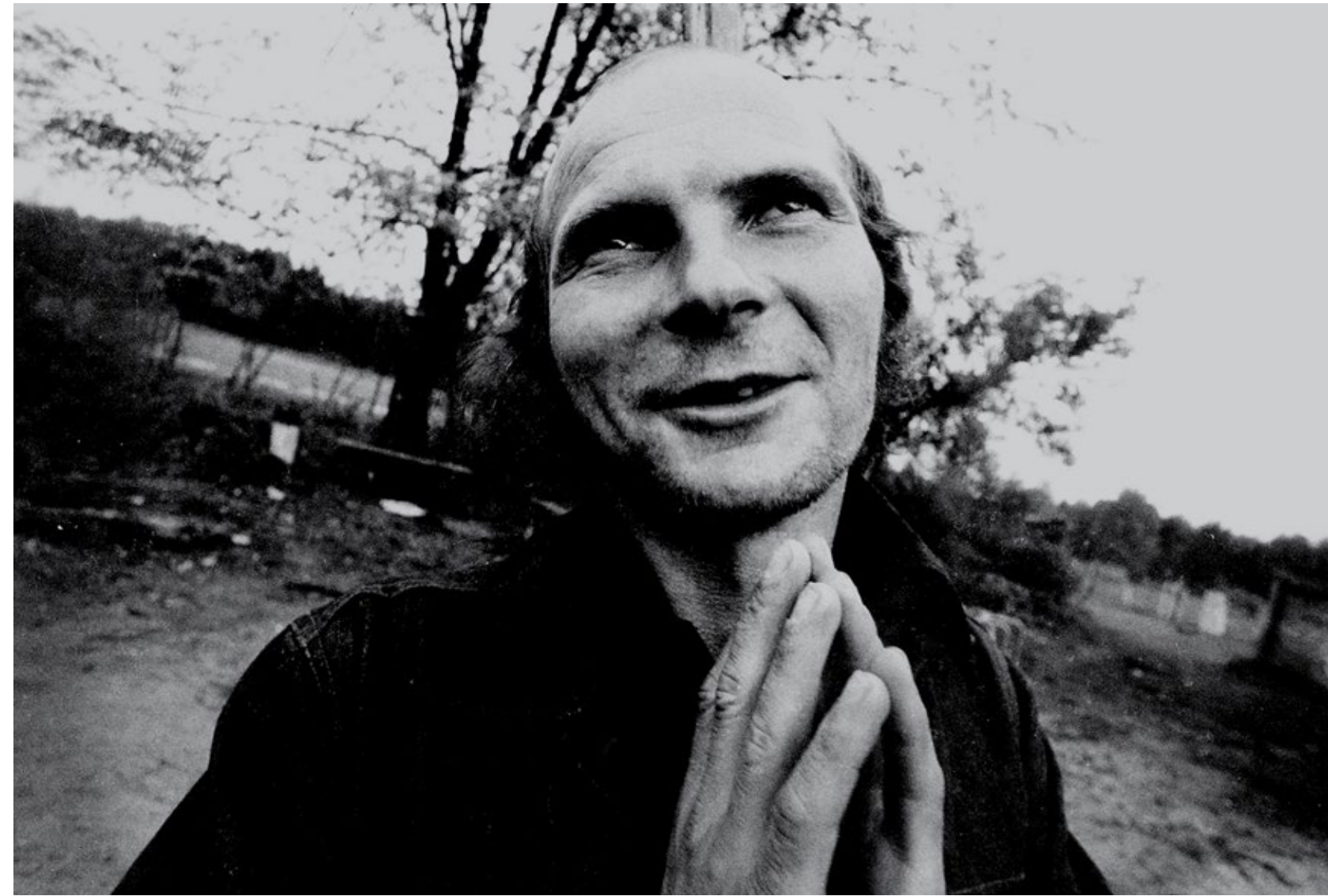

III

Podróže

V „Obowiązki partyjne”

Yony Grotowski

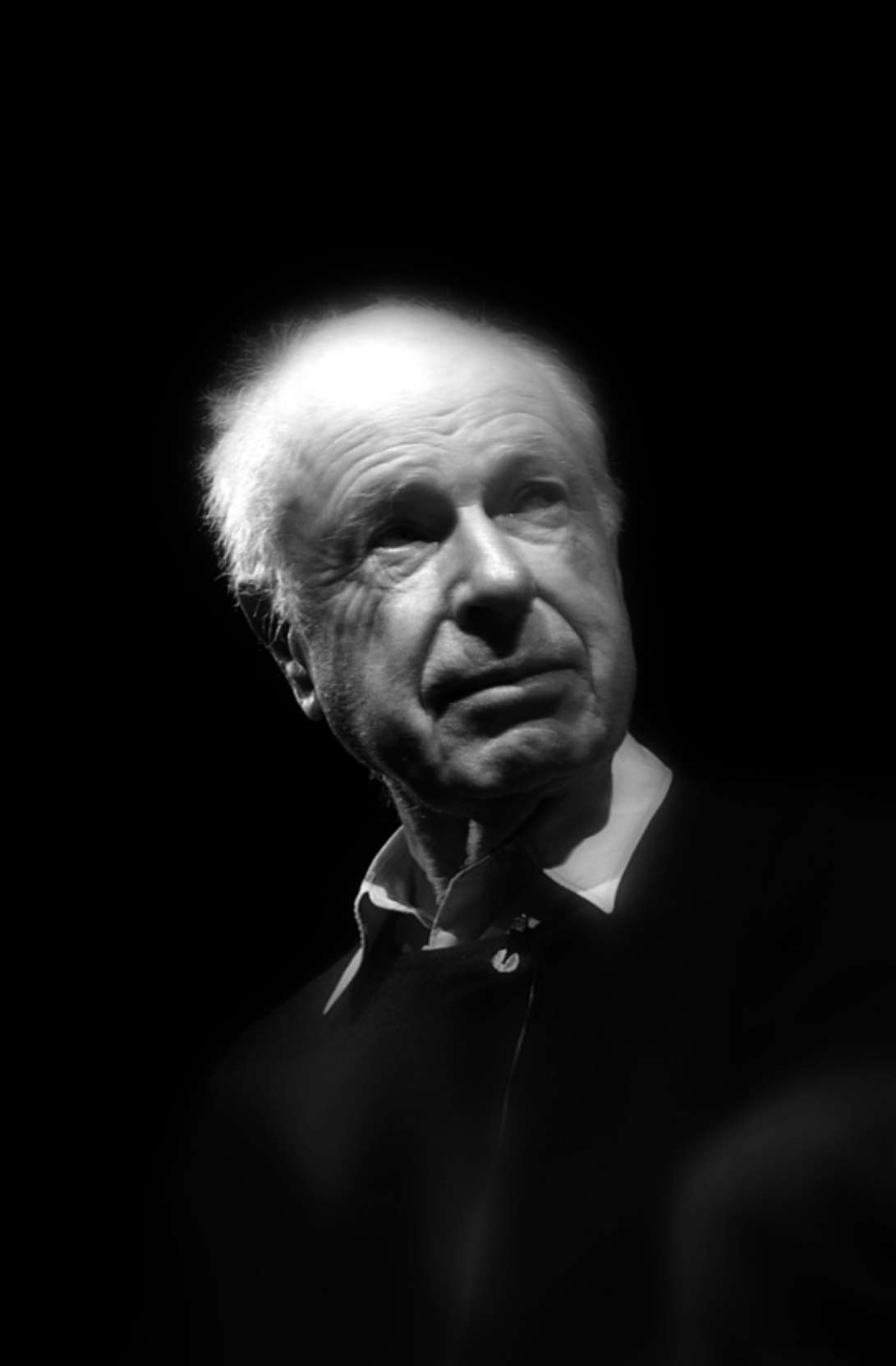

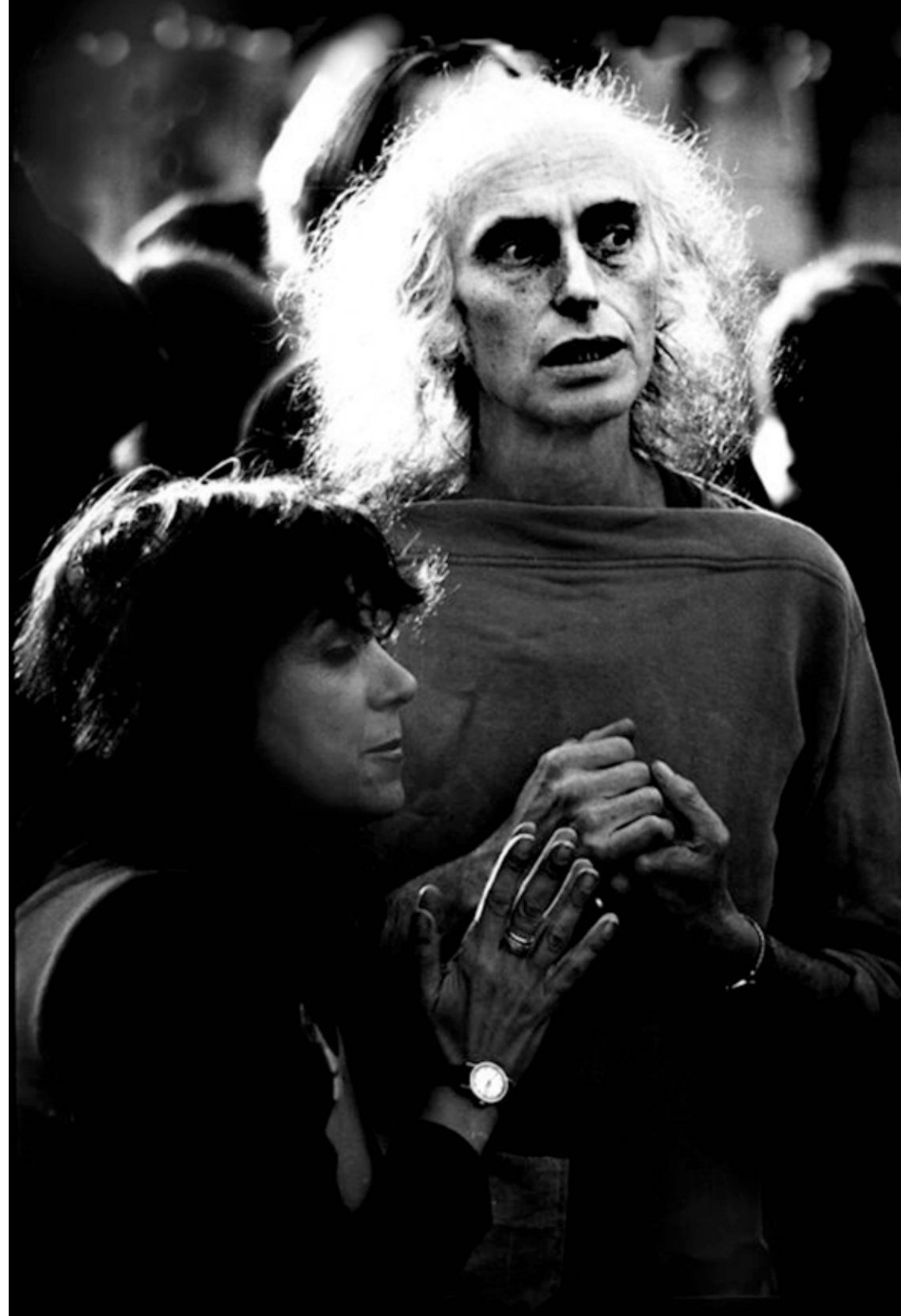

VII

Przyjaciele

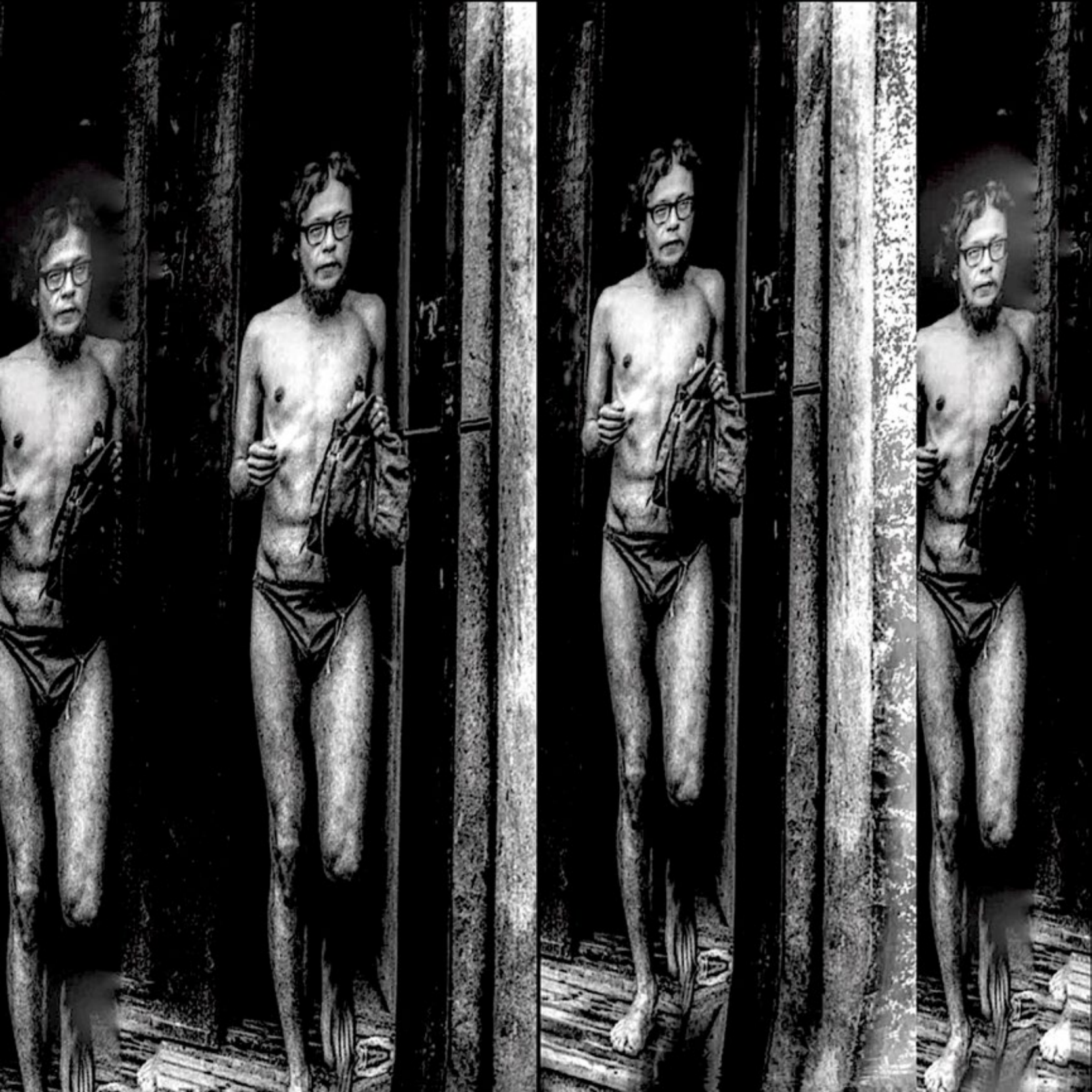

VII *Międzynarodowy
Festiwal Narodów 75 r.*

IX

***Projekty
parateatralne
(Brzezinka)***

